

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

تاثیر آموزش بر کسب نقش مادری و استرس در دوره پس از زایمان در زنان
باردار نخستزا

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد مامایی گرایش جامعه‌نگر

استاد راهنما : زهره خاکبازان

استاد مشاور : مهرناز گرانمایه

استاد مشاور روانشناس : دکتر سیامک طهماسبی

استاد مشاور آمار : عباس مهران

نگارش: صغری جمشیدبیگی

خرداد ۱۳۹۳

چکیده:

عنوان : تاثیر آموزش بر کسب نقش مادری و استرس در دوره پس از زایمان در زنان باردار نخست‌زا

زمینه و هدف: بدون شک یکی از مهمترین و اساسی‌ترین نقش‌هایی که هر زن در طول زندگی خود ایفا می‌کند، نقش مادری است. پذیرش نقش مادری در اوایل بارداری از دوران مادری شروع و تا ۶-۴ ماه پس از زایمان ادامه می‌یابد، زمانی که مادران صلاحیت و رضایت از نقش مادری را کسب می‌کنند. صلاحیت نقش مادری در واقع انعکاسی از اعتقاد مادر به توانایی او در اجرای وظایف مادری به شکل مؤثر است. این مطالعه با هدف تاثیر آموزش بر کسب نقش مادری و کاهش استرس در زنان باردار نخست‌زا صورت گرفت.

روش بررسی: پژوهش حاضر یک مطالعه مداخله‌ای نیمه‌تجربی است. این مطالعه، بر روی ۱۰۰ نفر خانم باردار واجد شرایط مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی انجام شد که ۵۰ نفر در گروه مداخله و ۵۰ نفر دیگر نیز در گروه کنترل قرار گرفتند که پس از ریزش تعداد گروه مداخله به ۴۵ نفر و گروه کنترل به ۴۷ نفر رسید. در این پژوهش برای خانم‌های باردار گروه مداخله در ۳ نوبت (۲ نوبت قبل از زایمان و نوبت سوم بعد از زایمان) کلاس آموزشی برگزار شد. در این پژوهش ابزار گردآوری اطلاعات شامل ۵ پرسشنامه بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS ۱۶.۰ استفاده گردید.

یافته‌ها: مقایسه ویژگی‌های فردی و نمره هویت مادری و نمره استرس قبل از مداخله در دو گروه تفاوت معناداری را نشان نداد. میانگین نمرات هویت مادری پس از مداخله بین دو گروه اختلاف آماری معنی‌داری را نشان ندادند ($P=0.458$). نمره صلاحیت مادری در ۱۲ هفته پس از زایمان نسبت به ۶ هفته پس از زایمان، در هر دو گروه کنترل ($P=0.006$) و مداخله ($P=0.002$) افزایش یافت. همچنین میانگین صلاحیت مادری در گروه مداخله در هر هفته‌های ۶ ($P<0.001$) و ۱۲ ($P<0.001$) هفته پس از زایمان بطور معناداری بالاتر از گروه کنترل بود. مقایسه میانگین سطح استرس در گروه مداخله و کنترل در هفته ۶ ($P<0.001$) و ۱۲ پس از زایمان ($P<0.001$) تفاوت معناداری را بین دو گروه نشان داد.

نتیجه‌گیری: با توجه به تاثیر آموزش مراقبت از نوزاد بر کاهش استرس و ارتقای صلاحیت مادری، ارائه برنامه آموزشی مراقبت از نوزاد برای مادران باردار در طول ۴ هفته آخر بارداری جهت ارتقای حس توانمندسازی مادران برای مراقبت بهتر کودکان پیشنهاد می‌گردد.

واژگان کلیدی: آموزش، کسب نقش مادری، استرس، زنان باردار نخست‌زا، دوره پس از زایمان

Tehran University of Medical Sciences

Faculty of Nursing and Midwifery

**The effect of education on Maternal Role Attainment and stress in
the postpartum period among primiparous women**

Under Supervision of: Zohreh Khakbazan

Co- supervisor of:

Mehrnaz Geranmayeh

Siamak Tahmasebi

Abbas Mehran

A thesis submitted to the Graduate Studies Office

In partial fulfillment of the requirements for

The degree of Master of Science of Midwifery

By: Soghra Jamshidbiki

June, ۲۰۱۴

Abstract:

Title: "The effect of education on Maternal Role Attainment and stress in the postpartum period among primiparous women "

Background: Maternal role is one of the most fundamental roles of each woman in her life. The acceptance by a mother of her functions as a mother happens during a period at the beginning of pregnancy and continuing up to 4-6 months after the delivery. When a mother acquires efficiencies of and satisfaction with her role, she will believe in her abilities to efficiently discharge her duties as a mother. This study aimed to explore the effects of pre and post natal education on acquisition of Maternal role Attainment and stress in the postpartum period among primiparous women.

Methods: The present study is a semi-experimental intervention one. During the study 100 pregnant clients of health centers of Tehran University of Medical Science who were to give birth for the first time participated in this study. The intervention group (n=50) received routine cares as well as planned trainings in 3 sessions (2 sessions before the delivery and the third one 12 weeks after the delivery). The control group (n=50) received routine cares alone. Data were measured on the basis of questionnaires and analyzed using SPSS 16.0.

Result: No meaningful differences were shown during the comparisons of demographic characteristic of participants between the two groups before the intervention. However, not statistical differences in maternal identity scores were shown between two groups ($P > 0.05$). Furthermore, the maternal competence in intervention group was meaningfully higher than that of control group in the 6th week ($P < 0.001$) and the 12th week ($P < 0.001$) of the delivery. There were meaningful differences in comparing stress mean scores between the two intervention and control groups in the 6th week ($P < 0.001$) and also in the 12th week ($P < 0.001$) after deliveries.

Conclusions: Taking into account the effects of baby care education on the reduction of stresses and the enhancement of maternal competence, it is recommended to provide pregnant women with a educational program for taking care of babies to improve their abilities to take better care of their infants.

Keywords: Education, Maternal role Attainment, Stress, Postpartum, Primiparous women